

Opplysningsplikt til barnevernet

Anders Kvadsheim Mygland, seniorrådgiver/jurist

Helse-, sosial- og barnevernsavdelingen

anders.mygland@statsforvalteren.no

Statsforvalteren i Rogaland

17.06.2024

Tre hovedbegreper

- Taushetsplikt
- Opplysningsrett
 - Ulike grunnlag som gir helsepersonell og alle deler av barnevernet *rett* til å gi opplysninger videre til andre
- Opplysningsplikt
 - Den enkelte får en *plikt* til å gi ellers taushetsbelagt informasjon videre – opplysningsplikt går foran taushets-plikt

Opplysningsplikt til barnevernet

- Opplysningsplikten er lik i alle regelverk i velferdslovgivningen (helsepersonelloven § 33, sosialtjenesteloven § 45 osv. – bygger på barnevernsloven § 13-2)
- Bestemmelsene om opplysningsplikt har også en *oppmerksomhetsplikt*
 - Helsepersonelloven § 33 første ledd: Den som **yter helsehjelp**, skal i sitt arbeid være **oppmerksom på forhold som kan føre til tiltak fra barneverntjenestens side**.
 - en **plikt til oppmerksomhet** om forhold som kan tilsi oppfølging av barn i omsorgssituasjonen. **Plikten er rettet mot den personen som gir helsehjelpen.** Viktig å være oppmerksom om slike forhold lenge før opplysningsplikten slår inn.
 - Tilsvarende oppmerksomhetsplikt i sosialtjenesteloven § 45 første ledd, barnevernsloven § 13-2 første ledd osv.

Opplysningsplikt til barnevernet

Barnevernsloven § 13 2 første ledd:

«Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, skal uten hinder av taushetsplikt melde fra til barnevernstjenesten uten ugrunnet opphold i følgende tilfeller:

- a. når det er **grunn til å tro** at et barn blir eller vil bli mishandlet, **utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen** eller **utsatt for annen alvorlig omsorgssvikt**
- b. når det er grunn til å tro at et barn har en livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade og ikke kommer til undersøkelse eller behandling
- c. når det er grunn til å tro at et barn med nedsatt funksjonsevne eller et spesielt hjelpetrengende barn ikke får dekket sitt særlige behov for behandling eller opplæring
- d. når et barn har vist alvorlige atferdsvansker ved å begå alvorlige eller gjentatte lovbrudd, ved problematisk bruk av rusmidler, eller ved å ha vist annen form for utpreget normløs atferd
- e. når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli utnyttet til menneskehandel.»

Opplysningsplikt til barnevernet

- Hva skal faktisk til for at du har opplysningsplikt?
- «grunn til å tro» – det kreves ikke sikker viten, altså ikke visshet om. Men mer enn en vag mistanke
 - Ikke «etterforskning», nok med begrunnet mistanke om at barnet kan være i en situasjon som nevnt i § 13-2
 - Begrunna hypotese kontra «føle»
 - Ikke gjøre en barnevernsfaglig vurdering av situasjon – det er barnevernstjenestens mandat
 - Trenger ikke vite noe om omsorgsevne/-situasjon – blir ofte en hypotetisk, begrunnet vurdering (hva er verste utslag av det man ser?)
- Plikten gjelder **enhver form for alvorlig omsorgssvikt**, både fysisk og psykisk omsorgssvikt (eksempel: manglende praktisk emosjonell omsorg, samspill, emosjonell neglekt, psykisk helse, mistanke om alvorlig rusbruk, kroniske foreldrekonflikter)

Viktig om opplysningsplikten til barnevernet

- Når man har opplysningsplikt så *må* man melde til barnevernet – kan ikke la være av frykt for relasjonsbrudd til familien e.l.
 - Ha lav terskel for å diskutere det med ledelse og kollegaer, og send alltid bekymringen skriftlig hvis mulig (hvis det ikke haster – og da bør man uansett ettersende skriftlig)
 - Greit med signeringsrutiner på det i en virksomhet, men må ikke føre til at en melding blir «stoppet»
- God praksis å gi informasjon til foreldre om at det vil sendes bekymringsmelding, med mindre situasjonen er akutt e.l. (men ikke «forhandling» med foreldrene)
- Opplysningsplikten er en **personlig plikt** for den enkelte
 - Leder kan ikke *stoppe* en bekymringsmelding
- Opplysningsplikten gjelder uansett om andre også har opplysningsplikt
- Opplysningsplikten gjelder også om andre har meldt, og uansett om barnevernet er inne i saken eller ikke fra før av
- Opplysningsplikten er ikke oppfylt en gang for alle
- Opplysningsplikten gjelder uansett om det er barnets bosted eller samværshjem

Avsluttende betraktning

- Svært viktig med gode systemer om oppmerksomhets- og opplysningsplikt: Hva skal man se etter i det daglige, hvordan ta det opp internt, hva er opplysningsplikten og terskelen for det, når skal man f.eks. diskutere tvilstilfeller anonymt med barnevernet mv.
 - Må ha overordna systemer for dette i en kommune, i helseforetaket o.l., som så kan bli konkretisert og tilpasset i de enkelte tjenestene – må gjøres kjent for de ansatte, opplæring mv.